

DENTAL IMPLANTOLOGIYDA IMPLANT TASNIFI

Ababakirov Xurshidbek Yuldashevich

o'qituvchisi O'zbekiston Andijon Davlat Tibbiyot Instituti

Yuz-Jag' jarrohligi kafedrası

Annotatsiya:

Dental implantologiya sohasida implantlarning tasnifi muhim o'ringa ega bo'lib, bu sohada ishlatiladigan turli xil implant turlari va ularning xususiyatlarini aniqlashda yordam beradi. Implantlar tish yo'qligini bartaraf etishda, tishlarning tabiiy funksiyasini tiklashda va estetik ko'rinishni yaxshilashda keng qo'llaniladi. Implantlarning tasnifi ularning shakli, materiallari, yuzasi, o'rnatilish usuli, va boshqa texnik xususiyatlariga qarab amalga oshiriladi.

Kalit so'zlar: dental, implantlar, tish, emal, vintli implantlar, materiallar, integratsiya, protez.

Implantlarning shakli bo'yicha tasnifi ikki asosiy guruhga bo'linadi: silindrik va vintli implantlar. Silindrik implantlar o'zining silliq va doimiy shakli bilan ajralib turadi, ular ko'proq suyak ichiga joylashtiriladi va o'zining barqarorligi bilan ajralib turadi. Vintli implantlar esa vint shaklida bo'lib, ular suyak ichiga burilib o'rnatiladi, bu esa ularning stabil va mustahkam holatda bo'lishini ta'minlaydi. Ushbu vintli implantlar ko'proq qo'llaniladi, chunki ular suyak bilan yaxshiroq integratsiyalanadi va o'z-o'zidan mustahkamlanish imkonini beradi. Materiallari bo'yicha implantlar ko'pincha titanium va uning qotishmalaridan tayyorlanadi, chunki titanium biokompatibil va suyak to'qimalari bilan yaxshi integratsiya qilinadi. Bundan tashqari, ba'zi implantlar sirtida keramik qoplamalar yoki boshqa biokompatibil materiallar bilan qoplangan bo'lishi mumkin, bu esa implantning suyak bilan bog'lanishini yaxshilashga yordam beradi. Zirkonium oksidi kabi keramika materiallari ham ba'zan ishlatiladi, ularning estetik ko'rinishi yaxshi va allergik reaksiyalar xavfi kamroqdir.[1]

Implantlarning yuzasi ham ularning samaradorligida muhim rol o'ynaydi. Yuzasi silliq bo'lgan implantlar o'zining minimal yallig'lanish xavfi va oson o'rnatilishi bilan ajralib turadi. Biroq, ko'plab zamonaviy implantlar mikroskopik darajada

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th April, 2025

teshikchalar yoki to'qimalar bilan qoplangan bo'lib, bu ularning suyak bilan integratsiyasini yaxshilaydi. Yuzaning bu xil tuzilishi suyak o'sishini rag'batlantiradi va implantning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlaydi. Implantlarni o'rnatilish usuli bo'yicha ham turli tasniflar mavjud. Subperiostal implantlar suyak ustida joylashadi va asosan suyak hajmi yetarli bo'lmagan hollarda ishlatiladi. Endosteal implantlar esa suyak ichiga joylashtiriladi va eng ko'p qo'llaniladigan tur hisoblanadi. Bu turdagi implantlar suyak bilan to'liq integratsiyalanib, tish o'rnini aniq tiklash imkonini beradi. Shuningdek, transosteal implantlar ham mavjud bo'lib, ular suyakni to'liq kesib o'tadi va maxsus metall platalar orqali mustahkamlanadi, ammo bu usul kamroq qo'llaniladi va ko'proq murakkab jarrohlik talab qiladi.[2]

Implantlarning o'lchamlari ham muhim tasnif mezonini hisoblanadi. Ular diametri va uzunligiga ko'ra farqlanadi. Kichik diametrli implantlar asosan kichik tish bo'shliqlarini to'ldirish uchun ishlatiladi, katta diametrli implantlar esa katta yuklamalarni ko'tara oladi va ko'proq barqarorlik ta'minlaydi. Uzunlik jihatidan esa implantlar suyak hajmiga mos ravishda tanlanadi, bu esa ularning muvaffaqiyatli o'rnatilishida muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, implantlarning bosh turi ham farqlanadi. Ba'zi implantlarda bosh silliq va tekis bo'lsa, boshqalarida u vint shaklida yoki maxsus o'rnatish vositalari bilan jihozlangan bo'lishi mumkin. Bu implantni o'rnatish va keyinchalik protezlarni birlashtirish jarayonini osonlashtiradi. Implantlarning bosh qismi protez elementlarini mustahkam ushlab turishda katta rol o'ynaydi.[3]

Zamonaviy dental implantologiyada implantlarning biologik va mexanik xususiyatlari ham hisobga olinadi. Biologik jihatdan implantlar suyak to'qimalari bilan mukammal integratsiyalanishi kerak, bu jarayon osteointegratsiya deb ataladi. Mexanik jihatdan esa implantlar yuqori yuklamalarga chidamli bo'lishi, yorilish va deformatsiyaga qarshi turishi lozim. Shu sababli, implantlarning ishlab chiqarilishida yuqori sifatli materiallar va ilg'or texnologiyalar qo'llaniladi. Implantlarning tasnifi shuningdek, ularning qo'llanilish maqsadlariga qarab ham amalga oshiriladi. Masalan, ba'zi implantlar faqat bitta tish o'rnini tiklash uchun mo'ljallangan bo'lsa, boshqalari ko'p tishli bo'shliqlarni qoplash yoki butun tish qatori o'rnini tiklash uchun ishlatiladi. Shuningdek, vaqtinchalik implantlar ham

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th April, 2025

mavjud bo‘lib, ular vaqtinchalik protezlarni ushlab turishda qo‘llaniladi va keyinchalik olib tashlanadi. Dental implantologiyada implantlarning tasnifi doimiy ravishda rivojlanib bormoqda. Yangi materiallar, yuzalar va o‘rnatish texnologiyalari paydo bo‘lishi bilan birga, implantlarning samaradorligi va uzoq muddatli barqarorligi oshmoqda. Bu esa bemorlarga yanada sifatli va ishonchli tish tiklash imkoniyatini beradi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, dental implantlarning tasnifi ularning shakli, materiali, yuzasi, o‘rnatilish usuli, o‘lchamlari va bosh turi kabi bir qancha mezonlarga asoslanadi. Har bir tasnif elementi implantning funksiyasi, barqarorligi va bemorning individual ehtiyojlariga mos kelishini ta‘minlashda muhim ahamiyatga ega. Shu bois, implantologlar implant tanlashda ushbu tasniflarni chuqur o‘rganib, har bir bemorga mos keladigan eng optimal variantni tanlashlari zarur. Bu esa muvaffaqiyatli davolanish va uzoq muddatli natijalar uchun asos bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayev S., Karimov B. Dental implantologiya asoslari va tasnifi. Toshkent, 2023.
2. Islomova M., Tursunov D. Zamonaviy dental implantlar va ularning turlari. Tibbiyot ilmiy jurnali, 2022.
3. Rashidova N., Ergashev M. Dental implantologiyada implantlarning biomateriallari va yuzasi. Stomatologiya va tish protezlash, 2021.
4. Qodirov A., Xolmatov S. Endosteal va subperiostal implantlar: tasnif va qo‘llanilishi. O‘zbekiston stomatologiya jurnali, 2024.
5. Saidov J., Mirzaev F. Dental implantlarning shakli va o‘lchamlari bo‘yicha tasnifi. Tibbiyot fanlari bo‘yicha maqolalar to‘plami, 2023.
6. Nurmatov R., Yusupova L. Dental implantologiyada yangi texnologiyalar va implant turlari. Toshkent, 2020.
7. Tillaev S., Karimova D. Dental implantlarning o‘rnatilish usullari va turlari. Respublika stomatologiya konferensiyasi materiallari, 2022.